Է. ՏԱՐԻ 1829 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿ 11 ՄԵՀԵԿԱՆ 4382 — Հ. Տ. 17 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1890 — Ն. Տ. 1 ՄԱՐՏ 1890 — ՀԻՃՐ. 9 ՐԷՃԷՊ 1307 ՇԱՐ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿԱԳՐԱՅԻՆ ՈՐ ԵՎ ԻՐԵՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده اره‌سی

غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարի	160
» » Վեցի »	80
» » Երեքի »	40
Գաւառաց » Տարին	200
» » Վեցամսեայ	100
Օտար երկիրներու տարին	56
» » վեցամսեայ	28

Դիմաց գրուած լրագրաց մասին խնդրը Ցուցակներու վրայ է
Խմբագրութեան գրուած նամակ կամ գրութիւն ետ չառնուիր

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 17 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, 1890

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՎԵՐԱՑԻՆՈՒԹԻՒՆ ԱԶԳ. ՀԻԼԱՆԴԱՆՈՑԻ

ԱՐԻՒ Վ. ԻՃԱԿ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ

Մեծ գործ մը լռելեայն յառաջ տարուելու վրայ է. Շենք մը կը կառուցուի զոր ինն եւ տասներորդ դարու Հայութենէն աւելի քսաներորդ դարու Հայութիւնը պիտի վայելէ և գնահատէ, չենք որ առնուազն դար մը տեւելու հաստատ առաջադրութեամբ կը կառուցուի. Մեծագոյն յիշատակարաններէն մին պիտի լինի սա զոր դարուս Հայութիւնը կը կանգնէ յաջորդ սերնդոց, և մեծագոյն բարերարութիւններէն մին զոր Կ. Պոլսոյ Հայութիւնը կ'ընէ գաւառաց Հայութեան.

Եթէ, աւելի քան կէս դար յառաջ, Պէզճեան Ամիրայի արդիւնչից կենաց դէպ ի վերջն, որ անչափ կարեւոր շինութիւններ տեսաւ, Եսի-Գուլէի Հիւանդանոցին շինութիւնը ժամանակին բարեգործական մեծագոյն ձեռնարկն եղած էր, արդի ժամանակիս այ բարեգործական մեծագոյն գործը կը-նանք համարիլ նոր Հիւանդանոցի մը կառուցումն հնոյն բեկորներուն վրայ. Ո՛չ միայն չենքին խարխուլ վիճակն այլ և ժամանակիս դիտական պահանջմունք անհրաժեշտ դրած էին նոր Հիւանդանոցի մը կառուցումն, ինչպէս բազմիցս ցոյց տրուեցաւ հրապարակի վրայ, և Հիւանդանոցի Տեղեկագրաց մէջ. Բայց ուստի՞ գտնել ասոր պէտք եղած մեծաքանակ գումարն.—Ազգային հանգանակութիւն մը կրնար մաս մը բան արտադրել. բայց մեծ շինութիւն մը լոկ ժողովրդային հանգանակութեան չէր կրնար վստահուիլ, ո՛րչափ ևս մեր ժողովրդեան մէջ կենդանի համակրութիւն մը վայելէ Ազգին Ցուցն. Հոգելոյս Տ. Ներսէս Պատրիարքի վերջին գործերէն մին եղաւ նոր Հիւանդանոցի մը կառուցումը կտակել Պատ. Հոգաբարձութեան անդամոց, որոց նուիրատուութիւնք այս մեծ բարեգործութեան հիմնական դրամագլուխն եղան. Արդէն բերկրութեամբ ծանուցած ենք թէ Միքայէլ էֆէնտի Յակոբեան և իւր եղբայր Յովհաննէս էֆէնտի Յակոբեան արանց և կանայց նոր Ցիմարանոցին շինութեան ծախքն հայթայթած են, աւելի քան չորս հազար ոսկի. Սարգիս էֆէնտի Կիւլպէնկեան և հանդուցեալ Սերովբէ էֆէնտի Կիւլպէնկեանի որդիք նուիրած են արանց և կանայց Մերանոցին կամ Անկելանոցին շինութեան ծախքն, չորս հազար ոսկի. և Կիւմիւշկէրատան եղբարք, ի յիշատակ իրենց հանդուցեալ հօր, մոր և եղբօր, նուիրած են Հիւանդանոցի նոր եկեղեցւոյն շինութեան ծախքն, որ երկու հազար ոսկի կը հաշուուի. Այս սկզբնական նուէրներով կարելի եղած է ձեռնարկել նոր Հիւանդանոցին շինութեան, և պատուարժան Հոգաբարձուաց դեղեցիկ օրինակէն դրդեալ, ուրիշ նուիրատուութիւնք եղած են հետզհետէ, ինչպէս բերկրութեամբ կը ծանուցանենք քանի որ առիթը կը ներկայանայ.

Հիմակ այս նուիրատուութեանց վրայ ունինք աւելցնել հատ մ'ալ, ո՛չ նուազ կարեւորագոյն, զոր անցեալ օր ծանուցանելու բախտն ունեցանք. Ընթերցողք հակցան արդէն թէ կ'ակնարկենք Վսեմ. Ունճեան հարազատաց նոր բարերարութիւնը. Նոր Հիւանդանոցի յատակագծոյն մէջ Որբանոցը դուրս թողուած էր. Որբանոց մը ո՛և է կապ չունի հիւանդներ, յիմարներ և այլ անկեալներ պարունակող հաստատութեան մը հետ, և թէպէտ իրենայողական նկատումներով նիւթական մատակարարութիւնը մի և նոյն մարմնոյ ձեռքը ինայ, չենքը գտնել առանձնացնել անհրաժեշտ էր կրթական, ֆիզիքական և բարոյական ամն նկատումներով. Կը յիշուի նաև թէ Վսեմ. Նուրեան էֆէնտիի ատենապետութեան ներքեւ գտնուող Վարչութիւնն որոշած է Հիւանդանոցի Որբանոցն Ազգային Արհեստանոցի վերածել, առանց յատկացնելով Սովելոց հանգանակութենէն յաւելեալ դրամագլուխն. Բայց ո՞վ պիտի շինէր այս նոր Որբանոց.—Երկու տարիէ հետէ մեծ խնդիր մ'էր այս ամէն անոնց համար որք կը հետաքրքրին Հիւանդանոցի վերայ-նութեան. Եւ ահա՛ հինգշաբթի առաւօտ Աբէ-Էլէն աւետեց Ազգին թէ Վսեմ. Ունճեան հարազատք իրենց բազմաթիւ բարեգործութեանց վրայ կարեւորագոյն մ'այ աւելցուցած են, ստանձնելով Ազգային նոր Որբանոցին շինութեան ծախքն, որ հինգ հազար ոսկիէն պակաս չի հաշուուիր, ըստ ընտիր յատակագծոյ զոր յօրինած է դեղարուեստագէտ ճարտարապետն Յովսէփ էֆէնտի Ագնուեր.

Զ-ը ու-ը Եղէնէ դ-ու-յ-ը-ղ, կ'ըսէր թուրքերէն առածն յիշեցնելով՝ բարեյիշատակ Յովհաննէս էֆէնտի Ապարթպէան, Ֆրանցէնզպատէ Աբէ-Էլի Խմբագրութեան ուղղած դեղեցիկ նամակաւն, որով հազար ոսկի կը խոստանար ի նպաստ վերաշինութեան Ազգ. Հիւանդանոցի. Բոլոր այս նուիրատուութեամբք, քիչ քիչ մարմնոյ ձեւ առաւ մարդասիրական խորհուրդը, որ դեռ շատ ժամանակ գաղափարային վիճակի մէջ մնայու դատապարտուած կը թուէր. Հիւանդանոցի վերաշինութիւնն այսօր իրականութիւն մ'է. Հոյակապ շէնքը մաս առ մաս կը բարձրանայ հաստատ և լայնանիստ հիմերու վրայ, և շնորհիւ ազգային առատաձեռն օժանդակութեան՝ յուսալի է որ գալ տարի աւարտին շինութիւնք. Առ այժմ, Ցիմարանոցի և Մերանոցի յարկերը լմնցնելու վրայ են. Միայն ներքին յարդարմունք կիսաւարտ մնացած էին, և հիմա զատնք ի գլուխ հանելու կ'աշխատուի. Մարտ 1ին կը սկսին Հիւրանոցի յարկերուն շինութիւնն, որ չորս հազար ոսկւոյ չափ ծախք կը պահանջէ. Այս անուան ներքեւ կը հասկցուին ապաքինման ճամբու մէջ մնացած հիւանդաց յարկերը, մասնաւոր կամ թոչակաւոր անկելոց պատսպարանը, դեղարանն, ընդունելութեան դահլիճը, դրասենեակն, ևն. Գոհութեամբ կը նշանակենք թէ՝ Պատ. Հոգաբարձութեան և Վսեմ. Աբիկ էֆէնտի Ունճեանի միջնորդութեամբ՝ բարերարի մը ժառանգութենէն 600 ոսկւոյ գումար մը նուէր ընդունուած է նոր Հիւանդանոցի դեղարանին շինութեան համար. Շինուածանիւթք ըստ մեծի մասին Եւրոպայէն բերել կը տրրուին, և Պատ. Հոգաբարձութեան կողմէ մատուցեալ ցուցակին համեմատ, հանրային շինութեանց նախարարութիւնն և մաքսային վերատեսչութիւնը մաքսէ զերծ կացուցած են նոր Հիւանդանոցին համար բերել տրուած նիւթերն, որ իբր հազար ոսկւոյ կառավարական շնորհ մը կը նշանակէ. Այս առթիւ, ինչպէս և շինութեանց ցայս վայր ամենայն կանոնաւորութեամբ ու խնայողութեամբ յառաջ տարուելուն առթիւ, պէտք է գոհութեամբ յիշենք Ունճեան Վսեմ. Աբիկ էֆէնտիի աշխատութեան մեծ բաժինը. Ն. Վսեմութիւն Շինութեան Ցանձնաժողովոյն պետն է, և իրօք կը վարէ ընդհանուր անօրինութիւնն այս բազմահոգ ձեռնարկութեան, որ այնչափ մասնագիտական հմտութիւն, գործունէութիւն և կորով կը պահանջէ, և իւր բազմաղբաղ վիճակին մէջ ժամանակ կը գտնէ շաբթուն մէջ գոնէ մէկ օր յետի-Գուլէ անցունելու ի գլուխս աշխատաւորաց.

Շատեր հետաքրքիր էին իմանալ թէ Նոր Հիւանդանոցի յատակագծոյ համաձայն հարկ պիտի լինէ՞ աւելի ծառաստանն որ տակաւ կը կազմուէր արդի շէնքին դիմաց, այն պարտիզին մէջ ուր լճակ մը ձեւացուցուած է, և ուր տեղի կ'ունենան Սահմանադրութեան տարեդարձի հանդէսք. Նոր Հիւանդանոցն ո՛չ միայն ամուր և հաստատուն այլ և ըստ կարելւոյն վայելուչ և սիրուն շէնք մ'ընելու համար ջանք չի խնայուիր, և կը լսենք թէ այդ պարտէզ ո՛չ միայն պիտի պահուի, այլ և աւելի պիտի դեղեցկանայ՝ նոր ծառերու, ծաղիկներու և տունկերու յաւելմամբ, յատակագծոյ մը համաձայն որ յօրինուած է պարտիզպանական արուեստի պահանջմանց համապատասխան կերպիւ. Այս պարտէզ յայնժամ պիտի գտնուի նոր Հիւանդանոցին և նոր Որբանոցին մէջտեղ. Ուրիշ պարտէզ մ'ալ Հիւանդանոցի շէնքին մէջտեղի հրապարակին վրայ պիտի կազմուի, և նոր եկեղեցին փողոցի վրայ ուրոյն դիրք մը պիտի ունենայ զատ դուռնով.

Ասոնք լա՛ւ, բայց դրա՞մը.— Նոր Հիւանդանոցին համար կ'ենթադրուի թէ երեսուն հազար ոսկւոյ չափ ծախք կ'երթայ, եւ այս գումարին մէկ կարեւոր մասը դեռ չէ ապահովեալ. Եթէ չյուսացուած տեղերէ նպաստներ ընդունուած են, տեղեր ալ կան ուստից ոչինչ ստացուած է հակառակ ամենէն բանաւոր, ամենէն օրինաւոր ակնկալութեանց. Հիւանդանոցը վերջապէս ժողովրդական հաստատութիւն մ'է. ժողովրդեան ամէն վիճակներն ու կարօտութիւններն հոն իրենց ներկայացուցիչն և տիպիչն ունին, եթէ ոչ միշտ իրենց դարմանն, և անկարելի է որ առանց ժողովրդային աջակցութեան այնպիսի շինութիւն մը ի գլուխս հանուի. Բաց ի Հիւրանոցի յարկերէն որոց շինութեան մասն ամսոյ մէջ պիտի ձեռնարկուի, դեռ կան արանց և կանայց Հիւանդարանի յարկերն, որոց շինութեան համար ոչինչ ապահովեալ է տակաւին. Հարկ անհրաժեշտ է ուրեմն որ երբ Հոգաբարձութիւնը ժողովրդեան կը դիմէ՝ իւր հրաւէրք անսխալ չ'մնան. Ո՛չ արդարութիւն, ո՛չ ալ իմաստութիւն է ամէն բան Պատ. Հոգաբարձութեան անդամներէն կամ Ունճեան հարազատներէն սպասել. Եթէ իրաւ է որ Հիւանդանոցն «Ազգին Ցուցն» է, չատ անհոգ կը գտնուի Ազգն եթէ բանով մը չուզէ նպաստել իւր Ցուն շինութեան. Գաւառացի հասարակ բանուորներն անգամ որք Հիւանդանոցի շէնքին կ'աշխատին՝ մասնակցութեան բաժին մ'ունեցած են արդէն՝ ձրի կամ զիջեալ գնով աշխատութեամբ, և կը կարծենք թէ հայընկերութեան ո՛չ մէկ դասը պիտի ուզէ այդ բանուորներն ալ ետ մնալ, եթէ ամէն մարդու չէ տրուած հաւասարիւ այն մեծ բարերարութեանց որոց շնորհիւ ցայս վայր յառաջ տարուեցաւ նոր Հիւանդանոցին կառուցումը.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒՄԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՔ

Գերմանական ընտրութիւնք մեծ տպաւորութիւն բրին Աւստրիոյ մէջ, և վերջին ծայր զարմանք պատճառեցին աւստրեան կառավարական շրջանակաց մէջ. Կ'երեւի թէ Գերմանիոյ մէջ ընկերվարական ձայնից աճումը պիտի տղէ աւստրեան ընկերվարութեան վրայ, որ մի քանի տարիներէ հետէ լռութեան դատապարտուած էր և կրաւորական դիրք մը կը պահէր.

—Վիլհելմ Կայսր եւս զգածուեր է նոր ընտրութեանց անակնկալ արդիւնքէն, և իւր խորհրդականք խորհուրդ կուտան եղեր որ փութայ լուծել նորակազմ Ռայխսթակն և նոր և ազգատագոյն դիմում մ'ընէ գերման ազգին. Պիսմարք այս վտանգալի պայքարին մէջ իւր վիճակը մինակ թողուլ չուզեր, և կ'երեւի թէ ետ կը կենայ հրաժարելու խորհուրդէն, զոր իւր հակառակորդք երկչոտութեան կրնային վերագրել.

Գերմանիոյ հարաւային ազգամիտներուն որք ի Պրէշիա տեղի պիտի ունենան, յիսուն հազար զօրք պիտի մասնակցին. Վիլհելմ Կայսեր կողմէ արտայայտուած բազձանաց համաձայն, Պ. Քրիսպի բանակցութիւն բացած է Վիեննայի դահլիճին հետ, որպէս զի Ֆրանց Եոզէֆ Կայսր ներկայ գտնուի ռազմափորձերուն, և այսպէս Իտալիոյ և Աւստրիոյ նիզակակցութիւնը նոր հաստատութիւն մը ստանայ, որուն չատ կը կարօտի.

—Աւստրիոյ դէսին անդրանիկ որդին, որ իւր հօր տիտղոսը ժառանգած է, յիսուն հազար ֆր. տուաւ բարեգործական զանազան հաստատութեանց, ի յիշատակ իւր հօր.

ԴՈՐԾԱՒՈՐԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴ

Գերման կառավարութիւնն յաջողեցաւ ետ ձգել տալ Պերլինի մէջ Զուիցերիոյ կառավարութեան գումարելիք գործաւորական դեսպանախորհուրդն, որ կը մրցէր Վիլհելմ Կայսեր առաջարկած դեսպանախորհրդոյն դէմ. Զուիցերիոյ կառավարութիւնն ետ կեցած է իւր հանած հրաւիրագրէն, զոր արդէն չատ Տէրութիւններ ընդունած էին, և գերման կառավարութիւնն հետզհետէ հաւանութեան գրեր կ'ընդունի այն Տէրութիւններէն որոց հրաւէր ղրկեց. Միայն թէ Անգլիա, Ֆրանսա և Պելժիա կարեւոր վերապահութիւններ բրած են, որովհետեւ չեն ուզեր այնպիսի յանձնաւորութեանց ներքեւ մտնել որք իրենց գործարանաց յառաջդիմութեան արգելք կրնան լինել.

ՍԸՐ Ռ. ՄՈՐԻԷՐ

Մեր ընթերցողաց ծանօթ է Փեթերսպուրկի անգլիական դեսպան Սր Ռոպերթ Մորիէր, Հէրպէրթ Պիզմարք Կոմսին հետ իւր վիճաբանութեան առթիւ, այն յարձակմանց պատճառաւ զորս Գերմանիոյ կառավարական մամուլն ըրաւ անգլ. դեսպանին դէմ, իբրեւ նախկին մտերիմ Ֆրեդերիկ Կայսեր.

Սըր Ռ. Մորիէրի վրայ այս օրերս ալ չատ խօսուեցաւ, որովհետեւ Վիլհելմ Բ. Կայսեր դաստիարակ Տքթ. Հինձփեթեր օրուան մարդն է՝ գործաւորական խնդրոյն վրայ իւր նախկին աշակերտին տուած գաղափարներուն պատճառաւ, և հաստատեալ իրողութիւն մ'է թէ Տքթ. Հինձփեթեր իբրեւ քաջալարմար դաստիարակ Վիլհելմ Կայսեր ծնողաց յանձնարարողն էր Սըր Ռ. Մորիէր.

Փեթերսպուրկի կը հեռագրուի անգլ. լրագրաց թէ Սըր Ռ. Մորիէր իւր միակ որդին կորուսած է այս օրերս. Պ. Վիքթոր Մորիէր քաջ երիտասարդ մ'էր, որ դէպի հիւսիսային բեւեռ ուղեւորութիւն մ'ըրած էր, իբրեւ դէրՌէն. Այն ուղեւորութենէն ի վեր սովոր էր ատրճանակ մը կրել. Բարեկենդանի խրախճանութեանց առթիւ Պ. Վիքթոր Մորիէր

—84—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻԼ ՄԱՌԻ
ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ
ՄԱՍԸ ԵՐՐՈՐԴ

ԱՆՑԵԱԼԸ

Եւ ճիշդ ալ նոյնը պատահեցաւ.

Ուստի չզարմացաւ, երբ հարցաքննիչ դատաւորը, կարծելով թէ մեծ գործ մը կը տեսնէ, տոքթոր Պուրկէյլը ներս մտցուց.

Զանիկայ ճանչնալով, Ռընօտիէռ մտերմական կերպով ողջունեց.

—Բարեւ, սիրելի արհեստակից.

Եւ երկու բժիշկներն սկսան վիճիլ լըրջօրէն,—Ռընօտիէռ առանց յուզման երեւոյթի,— այն ոստիկանական-բժշկական տեղեկագրոյն վրայ զոր Պուրկէյլ մատուցած էր դատական իշխանութեան.

Ճշմարիտը, եթէ մէկը հոն մտնէր առանց գիտնալու թէ հարցաքննիչ դատաւորի մը գրասենեկին մէջ կը գտնուէր, չպիտի կարենար գուշակել թէ այդ երկու մարդոց միջն վրայ ահաւելի ամբաստանութիւն մը կը ծանրանար.

Մասնագիտական բացատրութիւններ գործածելով կը վիճէին.

Ռընօտիէռ հարցումներ կ'ուղղէր Պուրկէյլին, իւր նշմարած նշաններուն վրայ.

Պուրկէյլ կը պատասխանէր.

Յայնժամ Ռընօտիէռ քիչ մը կը խորհէր, լռութիւն կը պահէր, մերթ ընդ մերթ առարկութիւն մը կ'ընէր, Պուրկէյլի փաստերը կ'ընդունէր, և վերջ ի վերջոյ կ'եզրակացուցնէր.

—Այլ եւս տարակոյս չի կրնար մնալ. Գործն ակներեւ է. Վիրժինի Լաթուշ խղդուած է. Մեռնելէն յետոյ կախած են զայն.

—Այժմ կ'ընդունի՞ք, կ'ըսէր դատաւորը.

—Անտարակո՛յս. Դո՛ւք անձամբ Պուրկէյլին հարցուցէք. ինքը պիտի ըսէ ձեզ թէ, երբոր ես քննութիւն կատարեցի, բոլորովին արտաքին և հարեւանցի քննութիւն մը, կարելի չէր գտնել ոճրագործութեան հետքերը.

—Ճշմարի՞տ է, պարոն, հարցուց դատաւորն առ Պուրկէյլ.

—Ճշմարտութիւնը այս է.

—Մինչդեռ, շարունակեց Ռընօտիէռ անխռով, մինչդեռ դիպաւորութիւն կատարելով, կամ նոյն իսկ արտաքին քննութեան մը ձեռնարկելով, բայց օրուան երեկոյին միայն, երկրորդ կարգի բժշկական ուսանող մը անգամ կարող էր, մեզի պէս, որոշել գործուած սպանութեան նշանները.

—Դարձեալ ճշմարիտ է, յարեց ծերունի բժիշկը.

Սա չէր սիրեր իր պաշտօնակիցը որուն յոռի վարմանց վաղուց տեղեակ էր, բայց վերջապէս պատճառ մը չունէր զինքն այդպիսի սպանութիւն մը գործելու կարող կարծելու.

Երկու բժշկաց միջեւ ընդդիմախօսական վէճը վերջացած ըլլալով, Պուրկէյլ հրաժեշտ առաւ ու մեկնեցաւ.

—Ինձ այնպէս կուգայ թէ, պարոն, ըսաւ Ռընօտիէռ որ կսկսէր տարօրինակ կերպով սիրտ առնուլ տեսնելով թէ ի՛նչ թեթեւ բաներ էին իր դէմ հանուած ամբաստանութիւնք, ձեր եւ ձեր գործակցաց ձեռամբ այնքա՞ն խնամով պատրաստուած ապացոյցներէն մեծ բան մը չի մնար.

Իբր միակ պատասխան, դատաւորը զանգակն հնչեցուց.

Վկայից գտնուած սրահին սպասաւորը երեւցաւ իսկոյն.

—Տղան ներս մտցուցէ՛ք, ըսաւ դատաւորը.

Յ. Բժշկին դէմ հանուած ապացոյցներու հինգերորդն էր այդ տղան.

Ռընօտիէռ զարմացաւ. Զէր հասկնար, ի՞նչ տղու վրայ կը խօսէին. Բժիշկն իրեն ծանօթ եղող ո՛չ մէկ բանէ չէր վախնար.

—Եթէ ինձ ըսուածները միայն կան, գլուխս կազատեմ, կը մտածէր.

Բայց անծանօթին առջեւ կը դողար, վասն զի անծանօթը կրնար համոզիչ փաստ մը երեւան հանել, չէր գիտեր թէ ի՞նչ. Ահ, եթէ գիտնա՞ր.

Սպասաւորը դուրս ելած էր.

Վայրկեանէ մը ներս մտաւ.

Կը բերէր կամ լաւ եւս առջեւէն կը հրէր տղայ մը որ ինքզինքին վրայ ապաստան մը գտնելու համար ոչ մէկ ոսկի կ'ունենար.

Ռընօտիէռ զարմացաւ. Ինչպէս կրնայ ասոնց մէջ մեղաւոր մը գտնուիլ. Ինչպէս կրնայ ասոնց մէջ մեղաւոր մը գտնուիլ.

Տղան ներս մտաւ. Ոչ ոք ինքզինքը կրնար

Պ. Փոլովցեւի գիւղային բնակարանը կ'երթար պարահանդէսի մը ներկայ գտնուելու։ Բալիսիր մը նստած պահուն, ատրճանակը պարպուեցաւ, և գնտակն երիտասարդին կողը մտաւ։ Անմիջապէս անգլ. դեսպանատունը փոխադրեցաւ։ Բժիշկները չկրցան գրնտակն հանել, և նոքագոյն հեռագիր մը կը գուժէ Պ. Վ. Մորիլբրի մահը։

. .

Կը լսենք թէ հանգուցեալ երիտասարդը նշանուած էր Ազարեան Ժողովի էֆէնտիի աղուաւուք դստեր։

ՄԱՍԻՍ

ԵՐԿՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՄԱՍԻՍի փետրուար 15ի թիւն այսօր հրապարակ ելած է հետեւեալ բովանդակութեամբ.

ԱՐՓԻԱՐ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ. Ազգ. Տեսութիւն

ԼԵՒՈՆ ԲԱՇԱԼԵԱՆ. Դագաղի մը ետեւէն.

Նորավէպ

Պ. ԱԴԱՄԵԱՆ Հովհաննէս. (բանաստեղծ.)

ԱՐՓԻԱՐ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ Կովկասեան յիշատակներ. ԴԱՆԻԷԼ ԽԱՆ.

ԼԵՒՈՆ ԲԱՇԱԼԵԱՆ Ադամեան՝ հիւանդ.

(Կովկասեան Թիշատակներու շարունակութիւնն ամէն կողմէ խնդրուած ըլլալով, Մ--ի այս աւուր թիւը կը պարունակէ երկրորդ տեսակ մը Կովկասեան յիշատակներէ, վեհ և մեայլ դրուագ մը այդ պատերազմաշունչ վայրերու պատմութենէն, որ վիպական երեւալու չափ արիածալից և սրտայոյզ է.)

Մ--ի ձեռքէ կը ծախուի 40 փարայի։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Քաղաքական ժողովն ի Նիսա գումարեցաւ երէկ ի Պատրիարքարան ընդ Նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր եւ ատենապետութեամբ Աղնուաշուք Սահակ էֆէնտի Ղազարոսեանի։ Ժողովն զրաղեցաւ այլ եւ այլ ներքին ու յարաբերական խնդիրներով եւ ի միջի այլոց որոշեց գրել Թագուհւոյ թագական խորհուրդին որ պէտք եղած հոկդութիւնը կատարէ Նուպար-Ճանճեանի վարժարանի շէնքն ինչպէս նաեւ գոյքերն ամէն վտանգէ զերծ պահելու համար։

Քաղաքական ժողովոյ գումարումէն յետոյ Խառն ժողովն ի Նիսա գումարուեցաւ եւ զրաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը ժողովին ներկայացուց առաջնորդական վիճակաց վերակազմութեան և վանորէից ընդհանուր բարեկարգութեան համար պատրաստուած ծրագիրը։ Ժողովը յանձնախումբ մը կազմեց պաշտօն տալով նմա քննել այդ ծրագիրն եւ տեղեկագրել։

Յանձնախումբը կը կազմեն՝ Կրօնական Ժողովէն՝ Դեր. Դարեգին եպիսկոպոս Սրուանձտեանց, Արժ. Յովհաննէս Ծ. վարդապետ Արշարունի ու Արժ. Տ. Յովհաննէս Աւագ քահանայ Մկրեան, Քաղաքական Ժողովէն՝ Մեծ. Յովհաննէս էֆէնտի Կրճիկեան, Վանօրէից Խորհուրդէն՝ Ամեն. Խրիմեան Սրբազան, Ուսումնական Խորհուրդէն՝ Աղնուաշուք Տոքթ. Թիրեաքեան էֆէնտի և Տնտեսական Խորհուրդէն՝ Մեծ. Միհրան էֆէնտի Սեթեան։

Ժողովը Մշոյ առաջնորդական վիճակին նկատմամբ երկար խորհրդակցութիւններ կատարելէ յետոյ, որոշեց յանձնարարել տեղւոյն առաջնորդական փոխանորդին, որպէսզի տեղւոյն ազգային գործոց վրայ պէտք եղած հոգը տանի, ցժամանումն առաջնորդական ընտրելեաց ցանկին։

Ժողովը Նկատողութեան առաւ Բերայի Դեր. քարոզչին և Թագական խորհրդոյ մէկ գիրն, որով ծանուցանել յետոյ թէ տեղւոյն Ս. Յարութիւն եկեղեցին փչելու վտանգ կ'ըսպառնայ, կը խնդրէին փակելու արտօնութիւն տալ։ Ժողովն որոշեց տալ խնդրուած արտօնութիւնն և մանդատայն կոչումն ընել թագական խորհրդոյ անձնուիրութեան, որպէսզի ընդփոյթ վերականգնեն այդ եկեղեցին։

Կրօնական Ժողովոյ անդամ Ս. Հարց ոմանք նախընթաց օր վերստին այցելութիւն տուին իրենց հիւանդացեալ Առենապետին։

Արքունեաց բժշկապետ Վսեմ. Մավրոյենի փաշա որ տակաւ լուր կ'առնուր Նար-Պէյ Սրբազանի առողջական վիճակին նկատմամբ, հինգշաբթի օրը անձամբ այցելութեան գնաց Ն. Գերապատուութեան յ'Օրթագիւղ և բժշկական զննութիւն մը ըրաւ։

Վսեմ. Կարապետ պէյ Բարաքէհեան յատկապէս իւր անձնական բժիշկ Տր. Նուրիճանը զրկած է որպէս զի քննելով Դեր. հիւանդին վիճակը՝ ճիշդ տեղեկութիւն հաղորդէ իրեն։

Օրթագիւղի Թագական խորհուրդն եւս զրկած է ի Պատրիարքարան Թաղին երեսփոխանական ընտրողաց ցանկն, որ հարիւր քսան երկու ընտրողներ կը պարունակէ։

ՏԻԿԻՆ Ն. ՋՈՒՆԴ

Ինչպէս երէկ ծանուցինք, հանգուցեալ տիկին Նեկտառ Ջունդ ասպետուհւոյն մարմինն, որ զմեսուած էր ի Բարիզ, Մարսիլիայէն մայրաքաղաքս բերուեցաւ երէկ Մէսաժրրիի շոգենաւով։ Աղբացեալ տիկնոջ ամուսինն՝ ընկերակցութեամբ Արժ. Տ. Մկրեան Հօր ու մի քանի մտաւոր ազգականաց շոգենաւ գնաց, ուստից յատուկ շոգեմակոյկով մարմինը փոխադրուեցաւ ի ցամաք և անտի կառքով ի Բերա, Ս. Երրորդութեան եկեղեցին, ուր վաղը պիտի կատարուի յուզարկաւորութեան արարողութիւնը մեծաւ հանդիսիւ։ Դամբանականը պիտի խօսի Ամեն. Խրիմեան Սրբազան։

Աղնուաշուք Ջունդ Ասպետն իւր բնակութիւնն հաստատած է առ այժմ ի Կրանդ-Օթէլ (Լիւքսեմպուրկ) ուր երկու օրէ ի վեր հայ և օտարազգի բազմութիւն բարեկամք կ'երթան մխիթարել զնա և իրենց ցաւակցութիւնն յայտնել իւր կրած դառնագէտ կորստեանն համար։

. .

Հայ ընկերութեան ամէն դասերուն մէջ խորին վիշտ պատճառած է այս բարեգործ Տիկնոջ ապաժամն մահը։ Հանգուցեալ Ասպետուհին իւր կենաց վերջին տարիները նուիրած էր մասնաւորապէս Ազգանուէր Հայուհեաց ընկերութեան, որուն հիմնադրաց մին և անոր զարգացման ամենէն աւելի աշխատողներէն եղած էր արդէն։ Աստի կրնանք ըսել թէ գաւառաց ուսում նաեւնչ ազգասիրի հայ իգական սերունդն իւր ամենէն հռանդուն եւ գործօն պաշտպանուհեաց մին կը կորսուանէ յանձին Տիկին Նեկտառ Ջունդի։ Բայց բարեյիշատակ հանգուցեալը բովանդակ հայ ընկերութեան յարգանքն ու համարումը կը վայելէր ոչ միայն իւր արդիւնաւոր գործիչ Ազգանուէր Հայուհեաց Ընկերութեան, այլ եւ իւր խնամեալ մայր ազգասաց եւ առաքելոց որոց թշուառութիւնները կը փոփէր քրիստոնէավայել համեստութեամբ։ Տիկին Ջունդ՝ այս մարդասիրական եւ կրթասիրական յատկութիւնեցը վրայ կ'աւելցուներ նաեւ պիրճ դասու հայ տիկնոջ մը բոլոր գերազանց ձիրքերը։ Իւր սրտին հայ ընկերութեան ընտրելագոյն մասին համախմբմանց կեդրոն մըն էր և գրեթէ ընտանի յարկ մը բոլոր զինքը ճանչցող ընտանեաց համար։ Տարակոյս չունինք թէ ամէն զգայուն ազգայինք ի որսէ կը ցաւակցին Ջունդ Ասպետին այս դառն և անդարմանելի կորստեանն համար։

Անմիթիթար Ասպետն Ջունդ, եւ համբրէն Ջունդ, տը Ֆ. Սեսոր, տը Բրունգուլ, Պարոն տը Դարրի, Լազարովիչ, Ակոբչան, Սէլիմիէճեան, Փանոսեան, Մոմճեան, Մինէճեան, Ա. Նէվրուզ, Շամտանճեան, Սիւնկիւճեան, Մանուկեան և Սերոբեան ընտանիքները ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն զոգալի մահ

ԱԶՆՈՒԱՇՈՒՔ ԱՍՊԵՏՈՒՀԻՈՅ

ՆԵԿՏԱՌ ՋՈՒՆԴ ՏԻԿՆՈՋ

ՆՇԱՆԱԿԻՊ ԿԱՑՈՒ ՇԼՖԱԳԱԹԻ Գ. ԿԱՐԳԻՆ

որ Սուրբ Հաղորդութեան արժանանալով իւր մահկանացուն կնքեց Յունուարի 31ին ի Բարիզ։ Հանգուցեալին մարմինն ի Կ. Պոլիս Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցին փոխադրուած է, ուր Փետրուար 18 կիրակի, ժամ 4ին (ըստ Եւրոպացւոց ժամ. 10ին) հրաւիրեալք հաւաքուելով, Ս. Պատարագ պիտի մատուցուի և յետոյ յուզարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը կատարուի։

Կը խնդրուի՝ կարեկից ներկայութեամբ պատուել ազգասէր Ասպետուհի Տիկնոջ ազգից հանդէսն և աղօթել իւր հոգւոյն համար։

Կը խնդրուի ամէն անոնցմէ որք մասնաւոր հրաւիրագիր չեն ստացած, ներկայս նկատել իբր այն։

Ազգանուէր Հայուհեաց ընկերութեան Հիմնադիր Ժողովն այս առաւօտ հետեւեալ նամակն ուղղած է առ Վսեմ. Լեւոն պէյ Փափազեան, Առենապետ Յնօրէն Ժողովոյ Միացեալ Ընկերութեանց։ Ազգանուէր Հայուհեաց ընկերութեան սոյն փափկանկատ անօրինութիւնն արժանավայել հարկ մըն է որ կը մատուցուի հանգուցեալ Տիկին Ջունդ Ասպետուհւոյն յիշատակին։

Վսեմաշուք Առենապետ էֆէնտի
Հայոց Միացեալ ընկերութեանց
Պատ. Յնօրէն Ժողովոյ

Ազգանուէր Հայուհեաց Ընկերութեանս Հիմնադիր Ժողովը կը խնդրէ որ Պատ. Ժողովդ բարեհաճի հեռագրաւ հրահանգ տալ տեսչութեանց բոլոր այն վարժարաններուն, որք կը մատակարարուին ընկերութեանս ծախիւք, որպէսզի վաղը, կիրակի, առաւօտեան ժամ հինգին եկեղեցւոյ մէջ հաւաքուին ընկերութեանս սանունք, և հանդիսաւոր պաշտօն կատարուն ի հանգիստ հոգւոյ ողբացեալ Տիկին Նեկտար Ջունդ Ասպետուհւոյ։

Այս մասին կանխաւ շնորհակալութիւն մատուցանելով Ձեր Վսեմութեան մեծաքաջ յարգանօք։

Ազգ. Հայուհեաց Ընկերութեան
Հիմնադիր Ժողովոյ

Վ. Ա.ԹԷՆ-ԴԱՐԷ Ա.ԹԷՆ-ԴԷ
ԵՐԼ. ՆԵՎԼՐՈՒՋ ՄԵՐԼԻ. ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ

1890 փետր. 17

Թոքաթլեան ընտանիքը կը փութայ իւր ջերմ շնորհակալիքն յայտնել այն ամէն ազգականաց եւ բարեկամաց որք ներկայ գտնուելով իւր ողբացեալ հօրեղբօր, Մեծ. Մինաս էֆէնտի Թոքաթլեանի յուզարկաւորութեան տըխուր հանդիսին, իւրեանց ցաւակցական զգացմանց հաւատիքն արտայայտեցին։

Մաքսուտ Թոքաթլեան և Պ. Միրասէտեան ընտանիք իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն այն ազգականաց և բարեկամաց որք հաճեցան ներկայ գտնուիլ հանգուցեալ Տիկին Նէմզիւր Թոդռասլեանի յուզարկաւորութեան հանդիսին ու ցաւակցութիւն յայտնել։

Պէշիքթաշլիէն կը գրեն մեզ.

Տ.Տ.Թ. ՍՏԵՓԱՆ ԷՖ. ՕՐԱԲԵԱՆ

Ներքին բժիշկ Ս. Փ. Ազգ. Հիւանդանոցի

Մահուան անագորոյն լուրը պատուական կեանք մ'ալ ջախջախեց երէկ, Լեարգի տաժանակիր հիւանդութեամբ մը, Տքթ. Ստեփան Օրաբեան մեռաւ, դեռ հազիւ 26 տարեկան։ Բարեհամբոյր ու խոնարհամիտ մարդ, ազգասէր և ազնիւ ոգի, ճարտար և դիտասիրտ բժիշկ, ծերունի գողդոչուն մօր մը և մատաղահի քրոջ մը միակ որդին, սէրն ու պաշտպանն էր այս տարաբախտ երիտասարդն որ երկու տարիէ ի վեր Ազգ. Հիւանդանոցի մէջ պաշտօնի կոչուած, իւր գիւղին մէջ ալ ի գործ կը դնէր իւր արհեստն, և անխոնջ սփռելով իւր շուրջն սփոփանք ու բարութիւն, բոլոր գիւղացւոյն յարգանքն ու համակրանքը կը վայելէր լիուլի։

Դիւղին Թալ. խորհրդոյն նոյնպէս եւ Բարեգործական Ընկերութեան Տնօրէն ժողովոյն անդամ էր— և ընտիր անդամ— այս հէգ բժիշկն։ Ամեն ազգէ ու կրօնէ, Պէշիքթաշլիէցին կ'ողբայ դառնապէս վաղահաս վախճանն այս հէգ բժշկին. Տոքթ. Ստեփան էֆէնտի Օրաբեանի, որուն յուզարկաւորութեան հանդէսը պիտի կատարուի և մարմինն ի հող պիտի տարուի վաղը, կիրակի 18 փետր. ժամ 6ին (ըստ Թ.) ի Պէշիքթաշլի։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ս. Հռիփսիմեանց և Նեկտարիեան վարժարանի խնամակալութիւնս ներկայիս կը փութայ իւր շնորհակալութիւնն յայտնել առ Մեծ. Մկրտիչ էֆէնտի Թոքաթլեան, որ ի նպաստ վարժարանիս Օրթաքէօյի Բարեսէր ընկերութեան թատրոնին մէջ կազմակրպեալ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹԻՆ առթիւ իւր ազնուութիւնը նըւիրած է խնամակալութեանս, մասնաւոր հոգածութեամբ հոկելով ճաշարանի կարգադրութեանց և ընթրեցողներուն չքեղութեան։ Ի լրումն զոհողութեան, Թոքաթլեան էֆէնտի վարժարանիս նուիրեց նոյն երեկոյին եղած հասոյթէն մնացած շահը։

ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ ՏԻԿՆԱՆՑ

Օրթաքէօյ, 19 փետր.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԵԿԻ ՍԷԼԱՄԼԸԲԸ

Վեհ. Սուլթանն երէկ հանգիստաւոր կերպիւ Համիտիէ մզկիթը գնաց, ուր տեղի ունեցաւ Սէլամլըքի արարողութիւնը։ Ն. Վեհափառութիւն ուրբաթու աղօթքը կատարելէ յետոյ կայսպալատ վերադարձաւ։

Կայս. մասնաւոր Արկեղ պաշտօնատան մէջ հիւրընկալուած էին բազմաթիւ օտարազգիք, որք եկած էին դիտելու Սէլամլըքի արարողութիւնն։ Ասոնց մէջ գլխաւորաբար կը նշմարուէին ռումանական դեսպան Պ. Միթիլինէօ, կիւնն ու առաջին թարգման Պ. Ալիոնս Լահայ, Բէյթի անօրէն Պ. Օպուանօ, ամերիկեան դեսպանատան առաջին թարգման, Ամերիկայի բազմահարուածեան հրացանի գործարանին ներկայացուցիչն, որ այդ հրացանաց մէկ նմոյշը բերած է, և անգլիական դեսպանատան մէկ քանի քարտուղարք։

Վեհ. Սուլթանն հրամանաւ՝ սենեկապետ Մէհմէտ Էմին պէյ այդ պաշտօնատունը գնաց և հարկ եղած մեծարանքներն ըրաւ անդ գտնուող հիւրերուն։

. .

Կայս. աւագ թիկնապահ Նամըգ ու Ճէմիլ փաշաներն, անձնական սը կարութեան պատճառաւ չկրցան ներկայ գտնուիլ երեկի Սէլամլըքի արարողութեան։

— —

Ի ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏ

Էվգաֆի Նախարար Հիւսէյին Բիզա փաշա Նախընթաց առաւօտ կայսպալատ գնաց և Վեհ. Սուլթանի ինչ ինչ հրամաններն ստանալէ յետոյ, իւր պաշտօնատեղին գնաց։

— —

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Ֆրանսական դեսպան Մանդէպէլլօ կոմսը Նախընթաց իրիկուն հացկերոյթ մը տուաւ, որուն ներկայ էին Մեծ-Եպարքոս Բեսամիլ փաշա, պարսկական դեսպանն ու խորհրդականը, հոլանտական դեսպանն ու դեսպանուհին, պելճիական դեսպանատան գործակատար Պառոն Կիլեօմ, առողջապահական ընդհ. քննիչ Տր. Բոչօնի էֆէնտի և այլ հրաւիրեալք։ Սեղանէն յետոյ, ցայգահանդէս մը տեղի ունեցաւ դեսպանատան մէջ։

— —

ՕՍՄ. ՊԱՆԲԱՆ ԵՒ ԲԼԺԻՆ

Երկու օրէ ի վեր սկսուած է Ղալաթիոյ Կլավանի խանին քանդումն։ Այդ դեանին վրայ, ինչպէս յայտնի է, երկու նոր շէնքեր պիտի կառուցուին, Օսմ. կայս. Պանքային ու ծխախոտի Բլժինի համար։ Շինութիւնք պիտի սկսին ի մեծայ և պիտի աւարտին 1891 տարւոյ օգոստոսին։

— —

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Թունօվա-Սէմէնիի ու Հարմանլըի միջեւ պատահած երկաթուղւոյ արկածին վայրը մաքրելու և աւրուած գիծը վերաշինելու աշխատութիւնք հինգշաբթի օրը միայն սկսուած են։ Այս յապաղման պատճառն այն է որ պուլկար իշխանութիւնք ուզեր են անձամբ քննել այդ եղեռնական փորձին պատճառած վնասը։

— —

ԵԱԼՈՎԱՅԻ ՋԵՐՄՈՒԿՆԵՐԸ

Կայս. անձնական գանձուն նախարարութիւնն որոշած է գնել Եալովայի Տաղ Համամ կոչուած ջերմուկներն և այս առթիւ Վեհ. Սուլթանին մատուցած է տեղեկագիր մը, յորում նշանակուած է թէ յետ քննութեան 12000 ոսկւոյ ծախք մը հաշուած է այդ ջերմուկներն եւրոպական ջերմուկներու համապատասխան կանոնաւոր վիճակի մէջ դնելու համար։

Վեհ. Սուլթանն արտօնած է գործադրել այդ որոշումն հրամայելով որ այդ ջերմուկներ եւրոպական դրութեամբ նորոգուին, ազքատ հիւանդներու համար յատուկ շէնք մը շինուի ու բժիշկ մը յատկացուի, ճամբաները նորոգուին և յարմար կեսերու վրայ ոստիկանաց պահականոցներ հաստատուին։

— —

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ՆԱՒԱԽՈՒՄԲ

Զորս մարտանաւերէ բաղկացեալ հելլենական նաւախումբ մը, ընդ հրամատարութեամբ նաւապետ Սանդուբիի, այս օրերս Պիրէանէն պիտի մեկնի մարզանքներ կատարելու համար Արշիպելագոսի մէջ, ու Փոքր-Ասիոյ արեւմտեան ծովեզերքը շրջելու համար։ Հաւանական է որ այս նաւախումբ հանդիպի նաեւ Իզմիր, Քիոս և Սամոս։

— —

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀՐԴԵՀԸ

Այս գիշեր ժամ 5ին եէնիգաբուի հայոց եկեղեցւոյ ետեւի կողմը գտնուած հրապարակէն հրդեհ ծագելով տասն չորս փայտաշէն տուներ այրեցան։ Հրդեհն սկսած էր խոհարար Գէորգի տունէն։ Գէորգ կերակուր պատրաստած պահուն տապակը բռնկեր է, սակայն փոխանակ մարելու, տունէն փախեր է զաւակաւը հետ և այսպէս սկսած է հրդեհը։ Թաղին հայոց եկեղեցին, որ հրդեհին ճիշդ մօտը գըտնուելով անխուսափելի վտանգի մը ենթարկուած էր, ազատած է շնորհիւ թաղեցւոց ջանքերուն։ Այրած տուներու երկոքը յոյներու, իսկ մնացեալներն հայոց կը պատկանին։

. .

Այս գիշեր, Բերայի Սօրմակիր թաղն եւս հրդեհ ծագելով ութ տուներ այրեցան։

— —

ՅԻՆԵՐԻ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ

Յունաց Պատրիարքարանի Սինոդն իւր շաբաթական աւուր նստին մէջ, որ գումարուեցաւ ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Դիոնէսիոս Պատրիարքին, Էմինոսի մետրոպոլիտ ընտրեց հրաժարեալ մետրոպոլիտին փոխանորդ Աթանաս վարդապետը։ Ցայտնի է թէ Էմինոսի նախորդ մետրոպոլիտ Տ. Քիրիլոս Ագրիանուպոլիս փոխադրուած է նոյն պաշտօնով։

ԿՐՕՆԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Իզմիրի լրագիրք կը ծանուցանեն թէ հարուստ ընտանեաց պատկանող երկու հրեայ աղջիկներ յունական կրօնն ընդունելով, քաղաքին Այի Ֆոթինի եկեղեցին մկրտուեր են անցեալ ուրբաթ։ Այս աղջկանց մին՝ 20 տարեկան, Մաբի անունն ստացեր է և մեսը՝ 19 տարեկան՝ Էվանկէլիա կոչուեր է։

— —

ԲՐՈՆԶԻ ՄԵՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ցայտնի է թէ Խրիսթաքի էֆէնտի Զօղրաֆոս բրինձ մշակել կուտայ իւր հողերուն մէջ ի Թեսալիա։ Վօլոչն առնուած լրոյ նոյելով, այս մշակութիւն կատարելապէս յաջողած է, ու անոր արտադրութիւնք առեւտրոյ առարկայ կ'ելլան արդէն։ Այդ բրինձ ընտիր տեսակէ է։ Սպառումն օր աւուր կ'աւելնայ։ Շատ մը տեսակէտներով Իտալիոյ բրինձէն լաւագոյն կը գտնեն զայն։ Նոր հնձոց արտադրութիւնք աւելի ընտիր պիտի ելլան ուրովհետեւ զտման համար մեքենայներ ու կատարելագործեալ գործիներ տարուած են։ Յունաստանի մէջ կը կարծուի եղեր թէ մօտաւոր ապագայի մը մէջ Թեսալիոյ բրինձի արտերը պիտի բաւեն տեղական սպառման, որուն համար այսօր օտար երկիրներէ բրինձ կը տարուի։

Գոնիայի ժողովուրդն, ազերսագիր մը մատուցանելով ի կայս. պալատ, խնդրած է որ Էնկիւրիի երկաթուղին մինչեւ Գոնեա երկարի։

—Երէկ Թրիէսթէէ եկող աւստրիական շոգենաւ մը մայրաքաղաքս բերաւ հարիւր ութ սնտուկ մավզէրեան հրացան, 2090 սնտուկ փամփուշտ և սնտուկ մ'ալ այլ և այլ ռազմամթերք։

—Թաղապետական Ա. շրջանակի պաշտօնեայք եօթը հազար օսմանի չափ խառնուրդ իւղեր գրաւած են։ Այդ իւղերու տեսակ ոմանք յայտարարած ըլլալով որ իւղերու մէկ մասն անարատ է, բժշկական վարժարանը զրկուած են քննութեան համար։

—Էնկիւրիի Քէօքին գաւառակի 180 գիւղերէ 59ը միացած են Գալէֆիք գաւառակին, որ Գասթամունիի նահանգէն անջատուելով Էնկիւրիի կուսակալութեան իրաւասութեանը ենթարկուած է։ Էսքէլիպ գաւառակն եւս Գասթամունիէն անջատուելով, Քէնդրլի գաւառին իրաւասութեան ենթարկուած է։ Այս տնօրինութիւն վաւերացած է կայս. Իրատէով։

—Ծովային նախարարութեան տպարանին տնօրէն Ֆուատ պէյ արտօնութիւն ստացած է Մ----էէր ճէնան անուն չարաթական պատկերազարդ թերթ մը հրատարակելու։

—Պրուսայի մէջ գտնուած կայս. Զիֆթէլիր ագարակն աւելի եւս ընդարձակելու համար որոշուած է մաքրել ագարակին մօտ գտնուած ճահիճը։

—Անցեալ օր Սեւ ծովու մէջ, օսմանեան գրօշակ կրող առագաստանաւ մը, որ ընդեղէններ բեռցած էր, ձիւնախառն փոթորկի մը բռնուած է Գօշ Աղզը անուն տեղը։ Առագաստանաւը մէկ քանի օր ատանդ երթեւեկելէ յետոյ ցամաքին մօտեցած է, ուրկից մակոյկներ առագաստանաւին քով երթալով, օգնութեան փութած են։ Նաւապան ու նաւատի մը սառած են ցուրտին սաստկութենէն, իսկ ուրիշ նաւատի մ'ալ խղդուած է։

—Կայս. հրամանաւ՝ Ատանայի մէջ գտնուած ազքատաց հիւանդանոցն, որ ժամանակէ մը ի վեր անկանոն վիճակի մը մէջ կը գտնուէր, ըստ նոր դրութեան պիտի կանոնաւորուի։ Նոյնպէս այդ հիւանդանոցի ծախուց յատկացուած է որոշեալ գումար մը։

—Կայս. աւագ թիկնապահ Տէրվիշ փաշա, որ իւր կառքին պատահած արկածէն թեթեւապէս վիրաւորուելով հիւանդացած էր, բոլորովին ապաքինած է։

—Սէրէզի մէջ իգական սեռի վարժարան մը պիտի կառուցուի։ Այս շէնք, որ քարուկիր պիտի ըլլայ, պիտի ունենայ 30 մեդր երկայնութիւն, 30 մեդր լայնութիւն և 16 մեդր բարձրութիւն։ Շինութեան ծախքն հաշուած է 2500 ոսկի, զոր պիտի վճարէ նոյն տեղացի Լիւզոր էֆէնտի։

—Սէլանիկի օդային կայի գործարանի և այլ գործիներու շինութիւնն աւարտած ըլլալով, կուսակալին հրամանաւ յատուկ յանձնախմբի մը կողմէ քննութիւնք կատարուած և հաստատուած է թէ այդ շինութիւնք բոլորովին կանոնաւոր են արհեստական տեսակէտով։ Առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց հրամանին կ'ըսպասուի գործի սկսելու համար։

—Վեհ. Սուլթանն հրամանաւ՝ Մախսուսէի վարչութիւնը շոգենաւային երթեւեկութիւն մը պիտի հաստատէ կ. Պոլսոյ եւ Կրէտէի միջեւ։ Երթեւեկութիւնք պիտի սկսին յառաջիկայ մարտին եւ տեղի պիտի ունենան շաբաթը մէկ անգամ։

—Վեհ. Սուլթանն հրամայած է յաւելում մը ընել Մէսարիթի քննիչ ժողովոյ անդամ Մէհմէտ Մուրատ պէյի ամսական. չակին վրայ։ Մէհմէտ Մուրատ էֆէնտի արտօնատէրն է Թուրքերէն Մէրճ չարաթաթերթին։

Ընտանեաց հայր մը, յետին ծայր թշուառութեան մատնուած, մեզ դիմելով կը խնդրէ իր անահման երախտագիտութիւնն յայտնել առ Ազն. Տոքթ. Յարութիւն էֆ. Թիրեաքեան, որ այս օրերս այդ անձին կնոջ ծննդարերութեանն առթիւ գիշերանց գնացած է հիւանդին տունն և անձնուիրաբար դարմանելով ազատած է խեղճ կինը։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՑԻ

Պ. Քլօտիւսի խումբը մեծամեծ պատրաստութիւններ տեսած է այս գիշեր առաջին անգամ ներկայացուցանելու համար՝

ԺԻՒԱՆԻԴԱ (JUANITA)

Օրէսէդ երեք արարուածով, Սիւբէի։

Սոյն ներկայացման պիտի մասնակցին տիկնայք Սանարէ Բազար, Պրիուզ, Կրանիէ ու բոլոր երգիչք ու երգչուհիք։ Ժիւանիտա Եւրոպիոյ գլխաւոր մայրաքաղաքաց մէջ մեծ համբաւ հանած խաղ մըն է։

Վաղը ցերեկ, կիրակի, զեղչեալ գիներով,

ՊՕՔԱՍ (BOCCACE)

Վաղը գիշեր՝

ԺԻՌՕՖԼԷ-ԺԻՌՕՖԼԱ
(GIROFLÉ - GIROFLA)

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

Տիկին սիրի Հանրի Ֆլաման հետեւեալ շրջաբերականն ուղղած է Տըմիրվիլ-Ֆլաման վաճառատան յաճախորդներուն.

Տիկին,

Պատիւ ունիմ ծանուցանել ձեզ թէ ստանձնած եմ ՏԸՄԻԼՎԻԼ-ՖԼԱՄԱՆ վաճառատունն, որուն գործերը կը շարունակեմ փոխանակ հանգուցեալ Պ. Հանրի Ֆլամանի։

Կը յուսամ թէ պիտի հաճիք պատուել զիս այն վստահութեամբ զոր ցոյց կուտայիք իմ ամուսնոյն և զոր ես պիտի ջանամ արդարացնել իմ կարողութիւս։

Ոչ մէկ բան անտես պիտի առնում իմ վաճառատունս պահելու համար այն մեծ հռչակին մէջ զոր կը վայելէր իրաւամբ, և ի Բարիզ, ի Լոնտոն, ի Նիս կարեւոր վաճառատանց տնօրինութեան մէջ ստացած փորձառութեամբս իրաւունք կ'ունենամ խոստանալու թէ կատարելապէս գոհ պիտի մնաք ձեր ինձ վստահացած յանձնարարութեանց գործադրութենէն։

Հաճեցէք ընդունիլ, Տիկին, յարգալիր ողջոյններս։

1—4 ԱՅՐԻ ՀԱՆՐԻ ՖԼԱՄԱՆ

ԱԶԴ

Վկայեալ դեղագործ մը կը խնդրուի, կ. Պոլսոյ մեսակայ գաւառի մը համար։ Դիմել Պահճէ-Գաբու, Թալխան, թիւ 4, Ն. Գալֆայեան և Լ. Ասլանեան Տեարց դեղագործական վաճառատունը։ 313 1—2

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Փարիզ, 28 փետր.

Այս առաւօտեան Նախարարական խորհրդէն ետքը Պ. Սաֆիլլէր Գերմանիոյ դեսպանն ընդունեց, և գործաւորական դեսպանախորհրդոյն բերանացի հրաւէրին ի պատասխան, ծանոյց բերանացի թէ ֆրանսական կառավարութիւնը սկզբամբ կ'ընդունի հրաւէրը։ Պ. Սաֆիլլէր հրաւէրին ընդունելութիւնը վաղը պիտի հաստատէ՝ ծանուցագիր մ'ուղղելով Ֆրանսական դեսպանին ի Պերլին, այս կերպիւ պատասխանելով Պիզմարք Իշխանի ծանուցագրոյն։ Պ. Հէրպէրթ պիտի կարդայ ծանուցագիրը Գերմանիոյ արտաքին գործոց Նախարարին և օրինակը պիտի թողու։ Պ. Սաֆիլլէր պիտի պարզէ Ֆրանսայի հայեցքը Դեսպանախորհրդոյ յայտագրոյն վրայ։ Դեսպանախորհուրդը մարտ 15ին պիտի գումարի։ Ֆրանսայի պատուիրակաց թիւն և ատիճանը պիտի որոշուին միւս Տէրութեանց հետ համաձայնութեամբ։

Պուքրէշ, 28

Ռումանիոյ Մերակոյսն իւր երեկի նստին մէջ մերժեց կառավարութեան դէմ անվստահութիւն յայտնող Պ. Ֆիլվայի առաջարկն, որ կը գանգատէր թէ կառավարութիւնն ընտրութեանց կը միջամտէ։

Փեթերսպուրկ, 28

Զինուորական ակմբոց մէջ կ'ըսուի թէ Զարին եղբայր Փաւել մեծ դուքս պահակազօրաց հեծելազնդի մը հրամատար պիտի անուանի, և Զօր. Քրափոթքին Բամբրով զօրավարին պիտի յաջորդէ իբրև կուսակալ անդրկասպեան երկրին։

Պերլին, 28 փետր.

Բ--ը և Բ.օ.Ն.Ի.Ա Զ-ԱՐ-Ա.Ի.Պուլկարիոյ նպաստաւոր յոդուածներ կը հրատարակեն։ Բ--ը կը յայտարարէ թէ Ռուսիա ապահովապէս ոչ մէկ ձեռնարկ պիտի ընէ ընդդէմ Պուլկարիոյ մինչեւ որ չաւարտէ իւր զինուորական պատրաստութիւններն, որք մէկ քանի տարուան կը կարօտին։

Բարիզ, 28 փետր.

Պերլինի գործաւորական Դեսպանախորհրդին մասնակցելու համար կառավարութեան տուած որոշումը դէշ ընդունելութիւն գտաւ հանրապետական շրջանակաց մէջ։ Երեսփոխանք ոմանք կը կարծեն թէ նախարարութիւնը պիտի տապալի այս գործին համար։

Համբուրկ, 28 փետր.

Հ--դ--ր.էր Գ.ա.զ.ի.ն կը հաստատէ թէ Վիլհէլմ կայսեր և Պիզմարք իշխանին տեսակցութիւնը գոհացուցիչ արդիւնք ունեցեր է։ Կայսրն և նախարարապետը փոխադարձ զիջողութիւններ ըրեր են իրարու և Պիզմարք իշխան որոշեր է պահել իւր բոլոր պաշտօնները։

Հռոմ, 28 փետր.

Քէրէնի և Ամարալի գրաւման մասին Կանաչ Տետրակը բաշխուեցաւ խորհրդարանին։ 1889 դեկտեմբեր 25 թուակիր հեռագրի մը կը տեսնուի թէ Իտալիհայաստանեան դաշնագիրը կը ճանչնայ Իտալիոյ իրաւունքները Քէրէնի և Ամարալի վրայ։

Պերլին, 28 փետրուար

Պերլիներ Բ.ա.ր.ս.ի.ն Ն-Ի.Ի.Դ.Ն խօսելով այն մտացածին զրոյցներու մասին որոց համեմատ էմին փաշա ձեռնարկ

մը պիտի փորձէ, կ'ըսէ. «Կը հաւատանք թէ խնդիրն երկրակալութիւն մը ընել չէ, այլ Էմին փաշայի մեծ փորձառութիւնը գործածել ինպատ գերմանական շահուց Արեւելեան Աֆրիկէի մէջ։»

Լիսպոնա, 28 փետրուար

Ազգային պաշտպանութեան դրամագլխոյն համար մինչեւ հիմա 800,000 ոսկի ստորագրուեցաւ։

Պրուսէլ, 28 փետր.

Ազգաբարեւութիւն մը ուղղուեցաւ առ զօրավար Վան տէր Սմիսէն, Լաքէնի արքայական դղեկին հրկիզման առեն ունեցած վարմունքին համար, որ հակառակ էր զինուորական կարգապահութեան

Պուքրէշ, 28 փետր.

Երեսփոխանաց ժողովն իր նիստերը դադրեցուց մինչեւ մարտ 27։ Ոսկին միակ օրինական դրամ ընդունելու ծրագիրը մատուցուեցաւ ժողովին. Երեւմտից Նախարարն այս նիւթին վրայ առեներաներութիւն մը ըրաւ, որ ջերմ ծափահարութեամբ ընդունուեցաւ։

ԱՐԵՒԵԼ. ՀԵՌԱԳՐ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

Լոնտոն, 28 փետր.

Երէկ տեղի ունեցաւ Երեսփոխանաց ժողովոյ մէջ արմատական կուսակցապետ Պ. Լապուշէրի հարցապնդման վիճաբանութիւնն ի մասին Լոնտոնի Ուէսդ-Էնտ ազնուական թաղի գայթակղութեանց (հեռագրատան դեռատի պաշտօնէից ծանուցեալ գործը։) Այս վիճաբանութիւն ի սկզբան անդ խիստ դարձուածք մը առաւ, որ բուռն միջադէպ մը յառաջ բերաւ ընդմէջ հարցապնդման հեղինակին և Նախարարապետ Լորտ Սալիսբրիի։

(Ի. Խբ. Ա.ր. Յայտնի է թէ Լորտ Սալիսբրի Լորտերու ժողովոյն անդամ է և Պ. Լապուշէր՝ Երեսփոխանաց ժողովոյ. երկուքը մէկ ժողովի մէջ չեն կրնար գտնուիլ բնաւ։ Հետեւաբար, հեռագրին այս մասին մէջ անճշգութիւն մը կայ։)

Երեսփոխանաց ժողովոյ յառի տրամադրութեանց հանդէպ, Նախագահը նարկագրեցաւ անմիջապէս դադրեցնել նիստը։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 17 փետրուար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՍ

ամիս	Լոնտրայի վրայ	(Պանքայի)	.....	100 7/8
8 »	»	» (վճռագրեր)	.....	109 1/2
3 »	Բարիզի	» (պանքայի)	.....	22 92 1/2
3 »	»	» (վճռագրեր)	.....	23

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

Նրէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Դ. Սերի		19 34
Պօրտայի գոցուելէն վերջը	»	19 35
Բերայի մէջ	»	19 36
Առաւօտեան բացուեցաւ	»	19 36 1/|
Կէս օրին	»	19 36 1/2

ԻՍԹԻԳԱԶԸ ՏԱԻԻԼԻ

Նրէկ երեկոյ	47 14
Այս առաւօտ	48 8
Կէս օր	47 28

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	Ա. Սերի	41
»	Բ. »	25 5
»	Գ. »	20

ԲԱԺՆԵՏՈՒՄՈՒ

Սոսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լ.	4 23
Քրէտի ֆոնճիէրալ	Օսմ. »	8 25
Պանք տը Գօնս	» »	7 15
Սու. Շանմ է վլէօր	» »	4 35
Թրամուէյ	» »	477 1/2
Բուտիէլի երկաթուղի	Ֆր.	73 25
Սպանիական արտաքին	»	— —
Բաժնեթուղթ Լավիսսի	Գ. Կ.	117

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանկոց	»	87 24
Անգլիական ոսկի	»	110 9
Իմպերիալ	»	90
Քրիմից	»	51 10
Բուտլի թղթագրամ	»	8 35
» արծաթ	»	77
Մէճ. արծաթ. (տարբ)	»	168 24
Վեցնոց	»	103 20
Հինգնոց	»	103 20
Մէճիտիէ	»	101
Թասֆիկէ	»	9 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 23 փետրվար ժամ 3 վայր 35 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	88 40
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սերի Դ.	18 22 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	73
» Լիժիի բաժնեթուղթ	502 50
Պանք Օթոման	537 25
Գրէտիտ Լիոնէ	726
Իտալիական Ռանթ 5 %	93 45
Հելլենական 5 %	456 25
Բրիօրիթէ Թիւրք	— —
Եգիպտական միացեալ	478 50
Պանք տը Բարի	787 50
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	417
Սուէզի ջրանցք	2302 50
Սպանիական արտաքին	72 7/8
Զէր Լոնտրայի վրայ	25 27 1/2

Լոնտոն, 23 փետր. ժամ 6 վայր — երեկոյ

Անգլ. քոնսոլիտէ		97 1/2
Օսմ. » Սերի Դ.		18
» » » » գոց		— —
» » » Ա		41
» » » Բ.		25 3/16
» » » Գ.		18 1/8
Փոխառութիւն 1877		102 3/4
Պանք Օթոման		11 3/8
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիկէ)		94 3/4
» առանձ. (բրիմիէժիէ)		101
Ցարբա Սանիէ		84 1/4
Տօմանիալ (փոխառ. Բօլիլը)		103 1/2
Հելլենական 5 %		89 3/4
Մանրօլ »		75
Ռուսական 1889		93 1/2
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		25 28

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 28 փետր. ժ. — վ. — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	88 50
Օսմանեան քոնսոլիտէ Դ.	18 25
Օսմանեան երկաթուղի	— —
Եգիպտական միացեալ	478 12 1/2

ՎԻԵՆՆԱ, 28 փետր. ժամ — վայր. —

Օսմանեան երկաթուղի	37 70
» Լիժիի բաժնեթուղթ	110 25
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	119 90

ՊԵՐԼԻՆ, 28 փետր. ժամ — վայր. —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 45
Բուտլ թղթագրամ	221 1/4
Օսմանեան երկաթուղի	79
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սերի Դ.	17 90

ՆԱՄԱԿ ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԷ

ՎԵՐԱՇԻՆՈՒԹԻՒՆ Ս. ՓՐԿՉԱՑ ՎԱՆՔԻՑ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 4 փետր.

Որովհետեւ տեղւոյս կարեւորագոյն դէպքն է ներկայիս մէջ Ս. Փրկիչ Վանքի շինութիւնն որ իբրեւ օրուան խնդիր հրատապ ուշադրութեան առարկայ է Հայոց եւ ստարագրեաց կողմանէ, հարկաւոր կը համարինք կարգ մը ծանօթութիւններ եւս յաւելուլ սոյն պատմական Սրբատեղւոյն և նորա արդի վերաշինութեան նկատմամբ, իբրեւ լրացուցիչ մինչեւ ցարդ մեր տուած տեղեկութեանց։

Բայց նախ խօսցննենք օտարները։

Յայտնի է որ Լատին կղերի կողմանէ Ս. երկրի կամ Ս. տեղեաց ծառայողքն են Ֆրանչիսկեանք որ դարերէ ի վեր Պաղեստին հաստատուած՝ ամէն մէջոցներով յաջողած են պահել իրենց այս իրաւունք եւ վերին ատիճան նախանձախնդիր են իրենց սեպհականութեանց մինչեւ իսկ ծայրայեղութեան երթալու չափ։ Այս միաբանութիւնէն Հ. Լիէվէն տը Համ եւրոպացի ուղեւորաց կամ ուխտաւորաց համար Ռ-ուէյոյ-Ա-ՔՔ-ԷԷ (guide-indicateur) գիրք մը հրատարակած է ֆրանսերէն, որ ցարդ երրորդ տպագրութեան արժանացած է։ Սոյն գիրքը որ բնականաբար ամէն բան Լատին ոգւով և տեսութեամբ կը դիտէ կամ կ'ուզէ տեսնել, հետեւեալը գրած է Երուսաղէմի Ս. Փրկիչ Վանքին վրայ.

«Ասա (Կայիափա քահանայապետի տունը) էր որ Յ. Քրիստոս հարցաքննուեցաւ իբրեւ հասարակ շարագործ մը. ասա Պետրոս առաքեալը հաւատարմութեան և անձնուիրութեան հազար խոստումներէ զկնի ուրացաւ իւր Տէրը մինչեւ երեք անգամ։

«Քրիստոնէութեան առաջին օրերէն իսկ սոյն տեղը մեծ յարգ կը վայելէր հաւատացելոց կողմանէ։ Բազում հեղինակներ կը կարծեն թէ Հեղինէ դշխոյն շինեալ տուած է ասա եկեղեցի մը որուն այցելած է 333 թուին Բէլլրէն տը Պօրտօ, և որ Խասրովի (Բ. արքայ պարսից) միջոցաւ կործանուելով վերստին չշինուեցաւ։ Վերջապուրկցի Յովհաննէս թողած է մեզ ատոր նկարագրութիւնը։ Խաչակրաց մեկնումէն զկնի սոյն եկեղեցին ալ ստացաւ. վիճակն ուրիշ ամէն սրբատեղեաց որք կամ աւերուեցան և կամ ամբողջովին կործանուեցան։ Զգիտեմ ո՞ր դարուն վերանորոգեցաւ այն, չգիտեմ նոյնպէս թէ ե՞րբ Հայք տիրացան անոր։ Միշտ ստոյգ է սակայն թէ Հայերը տէր էին անոր 1483 ին։»

«.. Սոյն Վանքն երկու սուրբ յիշատակարաններ կը պարունակէ որք ջերմապէս կը յուզեն ուխտաւորաց ջերմեռանդութիւնը։ Առաջինն է Յ-ՈՒՈՒՆ ԲԱՆԴ ուր մնաց նա Աւագ հինգշաբթի ուրբաթ լուսնալու գիշերուան մէկ մասը։ Երկրորդն է Վէր հրեշտակն կոչեցեալ Կափարիշն Ս. գերեզմանին Քրիստոսի.

«Այդ քարին վրայ առաջին խօսողն է Ս. Քիրիլոս ծնեալ յերուսաղեմ 310 թուին։ Մարդ չգիտէ թէ ե՞րբ կամ ի՞նչպէս Սբ. գերեզմանին կափարիչը Ս. Փրկչի Վանքն փոխադրուած է։ Բայց ըստ վրկայութեան Մարինոս Սանիթօին՝ 1310 թուին արդէն եղած էր այդ բանը։»

«...Յիսուսի բանտն տեղը որ կը ներկայանայ այժմ, մէկ փոքրիկ խորան է յորում երկու հոգի հազիւ կրնան կենալ ծնկաչոք։

«Կափարիշ Ս. Քարը Ս. Փրկիչ Վանքի եկեղեցւոյն խորանի ներքին Վէմ-քարին վրայ դրուած է և գոցուած, բաց ունենալով միայն երեք տեղ։ Կրային կարծր քար մ'է, կարմագոյն, որպիսին չատ կը գտնուի այս երկրի մէջ։ Ձեւն է կէս-բոլորակ։

«Ս. Փրկիչ Վանքն իւր ամբողջութեամբ ճարտարապետական նշանաւոր շինութիւն մը չունի։»

Իսկ Գերմանացի կադ, տեսուչ կաթոլիկ գերմանաց Ս. Պետրոս վարժարանին յԵրուսաղեմ, հետեւեալ կերպիւ կը խօսի մեր Ս. Փրկիչ Վանքին վրայ «Երուսաղէմ և իւր շրջակայք» անուն գերմաներէն երկասիրութեանը մէջ, տպեալ Ուարցէ։

«Ս. Փրկիչ Վանքը կը գտնուի Սիօնի դրան եւ վերնատան միջեւ, եւ կայիափայի տուն կը կոչուի։ Սորա անպատուհան օրմերը 1874 ի մարտ փլան մասամբ մը եւ մնացեալ մասն ալ վերնատուն գընացողներուն ու Քրիստոնէից յուզարկաւորութեան թափօրներուն, որք անոնց տակէն կ'անցնին, վրայ խնալու և զանոնք ջախջախելու մեծ վտանգ կ'սպառնայ։ Այս վանքը կը պարունակէ մէկ սիրունիկ մատուռ Կայիափայ տան տեղը, ուր Քրիստոս մէկ գիշեր բանտարկուեցաւ։ Սեղանի հարաւային կողմը մէկ փոքրիկ տեղ, ցոյց կուտան (որ հազիւ երկու մարդ կրնայ պարունակել) իբրեւ բուն բանտի տեղը։ Սեղանին տակը կը գտնուի այն քարը որ Քրիստոսի Գերեզմանին կափարիչ եղած է։ Այս քարը ծեփած է, ու երեք տեղ միայն բաց ունի, որպէս զի ուխտաւորք չկոտրտեն զայն։ Այն Վանքը Կպիտիպայ Քահանայապետի տան տեղւոյն վրայ շինուած է ուր Քրիստոս դատուեցաւ, Պետրոս զինքն ուրացաւ և մէկ գիշեր բանտը մնաց, Աւանդութիւնն այս սրբավայրի նկատմամբ այնքան հին է և անվրէպ, որ կրնանք կատարեալ վստահութեամբ նորա վաւերականութիւնն ընդունիլ։ Ֆրանչիսկեանք երբեմն տարին մէկ անգամ, Պէնտէկոստէի երկուշաբթի, Աստուածային պաշտօնը կը մատուցանէին սոյն մատրան մէջ։ Բայց 1870 թուականէն ի վեր արգիլեցին Հայք, ինչպէս և Ս. Յակոբի մէջ Ս. Յակոբայ տօնին օրը պատարագելը։ Այժմ այս եկեղեցւոյն մէջ պաշտօն չկատարուիր և այցելութիւնն ալ զանց կ'առնուի չէնքին աւերեալ վիճակին պատճառաւ։ Որմոց այդ կործանումն Հայոց համար մեծ դժբաղդութիւն է արդարև, քանզի անուշտ Փրանչիսկեանք այնչափ պիտի արգիլեն նորոգումը, մինչեւ որ չէնքց հին չորոնները վերջին պէս։»

Եւ ահա 16 տարիէ ի վեր աւերեալ այս վանքն է որ կը վերաշինուի այժմ և որոյ մասին ձեռք բերուած կայսերական հրովարտակն ի չիք և յանէութիւն դատապարտեց Ֆրանչիսկեանց և ուրիշներու կողմէ ըլլալիք ամէն խոչընդոտներ ու հակառակութիւններ։

Բայց վերաշինութիւնն հեռատես խոհականութեամբ սկսաւ. փոխանակ Ս. Փրկիչ վանքին բոլոր մասերը միանգամէն քանդելու և ամբողջ յատակագծին հիմերը միահաղոյն ձգելու, առողջ դատողութեան պահանջմանց համեմատ օգտակար համարուեցաւ մաս առ մաս վերաշինել, և այսպէս նախ վանքին արեւելեան կողմը շինել ձեռնարկուեցաւ որ կործանեալ մասն էր, և որ ցարդ ամբողջապէս ի գլուխ եկած է։ Այս մասը կը պարունակէ երկու յարկ, առաջին և երկրորդ, 9 քարակերտ սիւներու վրայ ամբարձեալ կամարներով, համակ քարակուռ։ Ունի 10 մեթր բարձրութեամբ, 38 մեթր երկայն և 12 մեթր լայն տարածութիւն։ Իւր մէջ է մի մաս այն տեղւոյն որ պիտի յատկանայ երեւելեաց, ազգային բարերարաց, գերեզման լինելու, ըստ իւրաքանչիւր փափաքողաց ի փոխարէն ազգային մեծ ծառայութեանց։

Վերաշինութիւնն որ կը շարունակուի մէկ կողմէն կարի բազմաթախս կը լինի ոչ թէ չքեղութեան և զարդանկար յօրինուածոց երեսէն որք չկան բնաւ, այլ ամրապինդ հաստատութեան և պնդակուռ կազմութեան պատճառաւ։ Վասն զի երբ Երուսաղեմի մասնաւոր տուներն իսկ համակ քարակուռ չինել անհրաժեշտ է, ո՞ւր կը մնայ այսպիսի հանրային հաստատութիւններ որ դարեր տեւել սահմանուած են, և այդ պատճառաւ ահա կարելի եղած ամէն հոգ կը տարուի որ որքան հնար է հաստահիմ և ամրակառոյց լինի ներկայ շինութիւնն։ Ուստի բոլոր քարերը կ'ընտրուին ամենակարծր տեսակէն, կը տաշուին, կը կոփուին, և ապա կը զետեղուին. քարերու հեռաւոր տեղերէ փոխադրութիւնը, կրային-աւազախառն ծեփի պատրաստութիւնն ու դործածութիւնը դժուարութեանց կամ ծախսից մեծագոյն բաժիններ կը կազմեն ի մէջ այլոց։

Նախապէս գրած ենք արդէն թէ գեղեցկակերտ մատուռ մը յայտնուեցաւ եղած պեղումներուն։ Արդ կը յաւելունք ասել թէ այդ մատուռն մի մասն է լոկ և ոչ ամբողջութիւնը, վասն զի պեղումներն առաջ կը տարուին այնքան կ'ընդարձակի այն և յայտնի չէ թէ ո՞ր կը հասնի նորա սահմանն, որ վանքին շրջապատէն իսկ դուրս երկարիլ կը թուի։

Յարդ եղած պեղումներէն կը տեսնուի թէ արդարեւ Ս. Փրկիչ վանքն երեք անգամ շինուած է, որպէս Ֆրանչիսկեան հայր Լիէվէն կ'ըսէր. զի երեք հիմնարկութիւնք որոշ որոշ կ'երեւին խաւ ի խաւի վերայ բարդեալ, նման երկրի խաւերու որ երկրաբանական հաշիւներ գտնելու կը ծառայեն։ և գտնուած մուզայիքը ամենէն վարի խաւին կամ հիմնան հաւասար է, ուստի և Դ. դարու գործ է, զոր թէպէտ Ֆրանչիսկեան հայրը դշխոյն Հեղինէի կ'ընծայէ հետեւելով ոմանց, բայց զի Համբարձումի լերան վրայ 1868ին Ռուսաց գտած մուզայիդին յար և նման է, ուրեմն և Հայոց գործ լինելն աներկբայելի, զի միւսին վրայ հայերէն արձանագրութիւնք կան, մինչ դրժբաղդաբար ներկայիս վրայ չկան. թերեւս դեռ նոր ի յայտ պիտի գան երբ բոլոր պեղումները կատարուելով մուզայիդն ամբողջ մերկանայ հողերէն։

Բացի մուզայիդէն գտնուած են նաեւ քանի մը հատ պղնձէ հին դրամներ, հռոմէական և արաբական ժամանակներու, բրտի անօթներ, սիներու կամ կոթոցներու բեկորներ, և այլ մանր մունր բաներ, որք կը ցուցնեն թէ Ս. Փրկիչ խիստ մեծ հնութիւն ունի։

Ասկէ աւելի աւելորդ կը համարինք մեր կողմանէ ըսել թէ այսպիսի կրօնական և պատմական սրբավայրի մը վերաշինութիւնն որչափ անհրաժեշտ է և ստիպողական։

ՄԵՐ ԵԿԵՂԵՑԵԱՑ ՄԷՋ

Զգիտեմ թէ ո՛ւր կարդացած եմ որ գեղջուկ աղջիկ մը, աւուր մէկը իրենց տանը մէկ ծանօթ հիւանդին այցելութեան երթալով, կուրծքն կը հանէ պատկեր մը և կը կախէ հիւանդին առջեւ ասելով ծայրովը։ Ուստահա հիւանդը կը թեւեթեւայ իւր ցաւերէն և անկողնէն կ'ելնէ։ Ի՜նչ խրնդութիւն չինական աղջկան։... Սրբուհւոյն պատկերն իր հաւատքը սրբագործած էր։

Պատկե՛ր... պատկերի օրերու մէջ ենք. մեր եկեղեցին թխագոյն վարագոյր մը ձգելով իր հաւատացելոց առջեւ, կը ծածկէ սեղանն ու խաչերը, և խոշոր պատկեր մը ի տես կը դնէ վարագուրին առջեւ. ամբողջ ---- մը հոն կը նային մեր սիրտերն ու հոգիք. պառաւին ու զառամին նուազկոտ աչկունք գամուած թամթերու, մերկ ու հոյանի դաստակներու վրայ կը սեւեռին։ Երկու հազար տարի մեք այդ տխուր սրբութեանց առջեւ գըլուխ ու արցունք դրած ենք. և այսօր նոյն ջերմագին հաւատքով ու կրթակոտ սրտով անոր պատուանդանին տակ կը ծռին մեր գեղջուկն ու քաղքցին իրենց պապենական սրբարաններու մէջ։ Ի՜նչ անհունութիւններ անոր անչարժ ոտքերուն ու մարած աչքերուն վրայ բոցաթեւ ի հիւ կուգան. ի՜նչ ցաւեր, գեղերով անբժշկակ վերքեր, դարման կը գտնեն այդ պատկերին առջեւ, որ թէեւ գունատ, փոշոտ, թխագէմ, դիականց ցնցում է, անյուսից յոյս և անձկաբեկ ոգւոց՝ ըսփոփանք... հոն կ'ողողուենք մեք զիրար չորս ու կէս միլիոն ոգիք։

Հաւատքի ծանրութիւնն այնպէս չէ ինչպէս կը չափենք մայրաքաղաքներու մէջ. դաւառներու մէջ թանձրացեալ բան մըն է այն, եկեղեցւոյ շրջապատէն սկսեալ, քարերէն, տախտակներէն համբերով, մամերէն, փոշիներէն, պատերէն ու պատկերներէն հաշուելով, ամենքն ալ ե՛ն ինչ որ չենք կրնար ըմբռնել մեք հոս. բանի մը չես կրնար գտնել հոն, և անչուշտ այսու կարելի է լուծել այն դաղտնիքը թէ ի՜նչպէս կարող եղած է այդ հնօրեայ ժողովուրդը կուրծքին վրայ, գլխուն վրայ անկորուստ պահել պահպանել քարին կտորը, սարին գլուխը, փայտին բեկորն, ի հարկին տալով տուն, տեղ, ստացուածք, կեանք, շատ անգամ առանց քահանայի ալ մնալով. այս, մեք այդ սրբութիւնները պահեցինք և սրբութիւնք ալ գմեզ... Փառք Աստուծոյ, տակաւին հաչտ ենք գէթ դաւառներու մէջ, և այն տեղերն իսկ ուր ազօթող քահանայք են ծերուկ պապիր, փայտի և կուրծքի վրայ ծռած, փոյթ չէ որ հոն մեր տաճարները, դարեր գլորելէ ետքը, այսօր քարքարուելու վտանգներու մէջ կ'երերան։

Վաղը, առաջին կիւրակէ քառասնորդական պահոց. և մինչ շատ գիւղակներու մէջ գուցէ քահանայի ձայն չլսուի, բուրվառին մէջ խունկ չծխի, հոս երեկոյին ամէն սեղանի վրայ մեզ պիտի երեւին մէկ տեղ վարդապետ մը, ուրիշ տեղ եպիսկոպոս մը, և մեք ալ գոզութեամբ պիտի լսենք։ Պիտի լսե՞նք... ե՞րբ լսած չենք, և գրժբախտաբար հոս է որ մեր հին հաւատքը թեթեւցուցին և նոր բան մը չդրին մեր հոգիներու վրայ։ Հայիւ մը ընելով պիտի համեմատինք որ գեղջուկ տէրտէր մը աւելի եւս օգտակար եղած է մեզ քան այս ինչ կամ այն ինչ քարոզիչն, որ, եկեղեցական խոյո՛ր անուան տակ, թէեւ կանգնած է բեմերու վրայ, այլ միշտ սրտերու տակն է ինկած։ Այս բան կ'ապացուցանէ թէ ցարդ կամ թէ այսօր մեզ տրուած քարոզք սնուցիչ եղած չեն, և քարոզիչը չէ կրցած ոսկի թելերով կապել իր ժողովրդին սիրտն ու վարել դայնս ուր որ կամք ունեցած է. Ի՞նչու համար Հայրիկ կը վարէ կը տանի զմեզ ի՞նչու Սրուանձտեան կը ցնցէ զմեզ, ի՞նչու կը կախարդէր կը յափշտակէր ամենքս ալ Հոգելոյսր. Փափազեան, որ իր ատելութիւնը չէր ծածկեր Հայրիկի դէմ, երբ այս անգամ ի դարձին Մայր եկեղեցւոյ մէջ մեզ ողջոյն կուտար Վասպուրականէն, Ցարօնոյ սրբարաններէն, Բարձր Հայոց լեռներէն, զգածուած կ'ըսէր իր մէկ մտերմին որ եթէ իշխանութիւն ունենամ, ամէն անգամ պատարագի և քարոզի կը հրաւիրեմ Հայրիկը։ Ի՞նչ կ'արժէ հապա քարոզ կամ վարդապետութիւն եթէ իր ունկնդրաց սրտին վրայ փասեր չթանայ. կ'ըլլայ պարզապէս պուչուք մը, որոյ դէմ ականջները փակելով մարդ, քիչ մըն ալ թթուած, կը փախչի առանց ետին նայելու։

Մեր քարոզիչք սակայն ունին չա՞տ գեղեցիկ նիւթեր. ո՛չ ճարտարախօսութիւն կ'ուզենք, ոչ բաշագանչութեանց հիւսուածք, թող խօսին մեզ Յիսուսի պէս պարզ և առընթերակաց նիւթերու վրայ. թող քարոզեն մեզ մեր եկեղեցւոյ օրուան երգիչներու կեանքէն ու երգերէն, մեր եկեղեցւոյ կեանքէն ու սրբութենէն, իր անխառն պարզութենէն, քաջած տառապանքներէն, այն խաչանշան պատկերին պէս, որ քառասուն օր իր հաւատացեալոց առջեւ ի տես կը դրուի ամեն տարի սեւ վարագուրին տակ։ Ի՞նչու չերգեն մեզ իրենք. ի՞նչու ժողովուրդը չտեսնէ իր կրօնքն ամբողջապէս մարմնացեալ իր վարդապետին ու եպիսկոպոսին վրայ. ի՞նչու չապացուցանեն իսկապէս որ եթէ չենք ամեն մուսամբ հաւատար իրենց նախորդներու, գէթ սիրոյ են անոնց, կ'երգեն անոնց գրածն ու արուեստիւ եղանակածն, ի բերան ուսած են մեր շարականը, մեր աւետարանը, մեր ազօթները հայկ։ Օր մը, չգիտեմ ո՞ր տարի, մեծ պահոց երրորդ կիրակէ խռնեալ էինք Ս. Խաչի մէջ. Հայրիկ հոն էր, իր ամենուն առջեւ կեցած, օրհնութեան շարականի մէջ տունն սկսաւ երգել առանձինն։ Իրա՛ւ, իր թրթռուն ձայնին ելեւէջներու վրայ երերցուց նոյն ժամուն բոլոր սիրտերը։ Երգողին հաւատքն իր ունկնդիրներուն կ'ազդէ ճիշդ այն ճարտար քնարահարին պէս, որ իր կոնտոցին ամէն նուրբ ձայներովը սրտերու թելերները կը թրթռացնէ։ Եւ եթէ եկեղեցւոյ գըբլուր տեսչութիւնն իր վրայ մարմնացնէր այսպէս եկեղեցին, իր երաժշտութիւնն ալ, այսօր մեր այն ձայներու սրբութեանց մէջ շ-ՐԷՇ-ի հովերը աւերու մեր չէին ըներ։ Եկեղեցին իր հնութիւնը մէջ պաչտելի է. շատ խորհրդաւոր է մեր սրբազան երաժշտութիւնն ալ. մեր պատմութեան չափ կարեւոր է ազգային կեանքի մէջ. Մեսրոպին, Խորենացւոյն, Սահակ Պարթեւի օրհնութիւնք ո՛րչափ գոգուելի եւ պաչտելի են մեր հոգւոյն, նոյնչափ սրաբաղին և խնկելի են այն եղանակներն, որ անոնց հոգիէն ի դուրս եկած են, անոնց արցունքը, հաւատքը, սրբութիւնը հրեղէն լեղուաւ մարմնացնելով։ Ահա այս պատճառաւ պէտք է անխառն պահուին, և եկեղեցւոյ հոգեւոր տեսչութիւնը պէտք է փոյթ տանի մեր ՍՐԲԱԶԱՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ ալ։ Մեր այդ երաժշտութիւնն անարուեստ չէ. և ոչ, ըստ Լամարտինի, «ականջի սնոտի խաղ մ'», այլ կրից դաշնաւոր հեծեծանք մը, որ ձայնով հոգիէն ի դուրս կը վազէ։ Իր բոլոր հնչմունք՝ հառաչանքներ են, իր բոլոր ելեւէջք՝ արցունքներ կը դարձնեն ձայնի հետ։ Ո՛ւ օք երբեք կարող է քիչ մ'ուժով զարնել մարդկէն սիրտն առանց արցունք հանելու, ա՛ինչպէս բնութիւնն իր խորոցը մէջ լի է թաղծութեամբ. և ինչ որ կը յուզէ սիրտը՝ մրուր կը հանէ մեր շրթանց վրայ, և ամպրի՝ մեր աչքերու վրայ։»

Սրբազան երաժշտութիւնը մեզմէ դուրս բան մը չէ, ինչպէս եկեղեցին մեր հոգիէն։ Մեզ առաջին անգամ զարմանալի կրնայ թուիլ երբ լսենք որ Գաղղիացիք, Գերմանք, Անգլիացիք, Քասանորդի մէջ փակելով թատերական նուագահանդէսներ, սրբազան երաժշտութեան նուագահանդէս (concerts de musique sacrée) կը կազմեն։ Ահա օրինակ մը բլլալու համար ըսեմ որ Գերմանիոյ գեսպանը հաճութեամբ սրտի Այնալը-Զէյմէի մատուռը Յանձնախմբի մը տրամադրութեան տակ դրած է, և անուանի երաժշտաց խումբ մը երկու նուագահանդէս պիտի տայ հոն. Պրն. Լանկ երգեհոնի գլուխը պիտի նստի և պիտի առաջնորդէ։ Ո՞ր չափ բարեբախտ են իր ունկնդիրք. այդ զուարթ մարդը, երգի, արտաքին երաժշտութեան մարդը, յանձն առած է տարածել իր ունկնդիրներու. տարածել տարիքն սրտերու յատակը փոթորկել ալիքներն և երկնից կոհիւրդ դրդռել, գէպ ի վեր տանիլ հոգիներն՝ հեծեծանց և արցունքի գրգռութեամբ։ Իր յաջողութիւնն յայտ պիտի բլլայ, որ մինչ սրբազան նուագը դադրի, և ինքը խոնջ և լքեալ դադրի, քիչ մը մարելու մեռ իր արձակած նուագներու հառաչանքին պէս, ունկնդիրք ելնեն ու ըսեն թէ չնորհակալ ենք զի տարեցուցիր զմեզ, խռովեցիր զմեզ, խռովեցիր զմեզ, անծանօթին տարիր զմեզ, անհունին մէջ նետեցիր զմեզ... Եւ պիտի յաջողի այդ խարտեաչ մարդը, բաւական է որ մատները դնէ ընտեղնալարին վրայ, և գեղձան մազերն երերցնէ գլխուն վրայ ոսկեղէն թելերու պէս։

Իսկ գալով մեզ, յայտնի է թէ մեր՝ եկեղեցեաց մէջ այդպիսի նուագներ չպիտի լսենք. միայն թէ չա՞տ իսկ գոհ կ'ըլլանք եթէ լսեցնեն մեզ ճիշդ այնպէս ինչպէս ժամանակին եղանակուած են. իր հնութեանը մէջ մեք բաւական սնունդ ունինք. մեր պապերու ձայնն, մեր հոգերուն, յիշատակներու սրբութիւնք կան...

ՀՐԱՆԴ

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻՑ ԸՆԿ. Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Կը ծանուցուի հասարակութեան թէ Թրամուէյից ընկերութիւնն ի վաճառ հանած է բաւական թուով անպէտ ձիեր, որք իր Աք Սէրայի և Շիշլիի մթերանոցներուն ախոռներուն մէջ կը գտնուին։

Այս ձիերէն գնել ուզող անձինք կրնան դիմել յիշեալ մթերանոցները՝ քննելու համար ձիերը և հասկնալու համար անոնց գինը։

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
Կ. Պոլիս, 27 փետր.

ԱԶԳ ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ

Օսմ. Հանր. Պարտուց Վարչական Խորհուրդը կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ յառաջիկայ մարտ 1/13էն սկսեալ կէս առ հարիւր (1/2 %) տոկոս մը պիտի վճարուի Օսմ. Հանր. Պարտուց Միացեալ արժէթղթոց թիւ 13 կտրոններուն վրայ։

Կ. Պոլիս, 28 փետր. 1890 1—5

ԱԶԳ ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ

Կը ծանուցուի Օսմ. Հանրային Պարտուց Միացեալ արժէթղթոց տէրերուն թէ, Օսմ. Հանր. Պարտուց փետրուար 28 թուականի ազգին համաձայն, կէս առ հարիւր (1/2 %) տոկոս մը պիտի վճարուի իրենց արժէթղթոց անուանական արժէքին վրայ։

Առ այս պարտին 1890 մարտ 1/13էն սկսեալ իրենց Միացեալ արժէթղթոց թիւ 13 կտրոնները Պորտբրօներուն հետ ներկայացնել Օսմ. Կայս. պանքային Պոլսոյ գրասենեակց, Թարաքճրլար փողոց, ամէն երկուշաբթի, չորեքշաբթի և հինգշաբթի օր, առաւօտեան ժամ 10էն մինչեւ 2։

Ի փոխարէն վերոյիշեալ կտրոններուն, պատուիրագիր մը պիտի տրուի իրենց, որով տասն օր յետոյ պիտի ստանան իրենց ինկած տոկոսները։

Կ. Պոլիս, 28 փետր. 1890 1—5

ՏՕՔԹ. Ս. ՔՕՍԱՆՍ ՏԸ ԲԱՑԹԷՐ

Բժիշկ, վիրաբոյժ և մանկաբարձ, վերկայեալ Ամերիկայի համալսարանէն, հաստատուած է ի Բերա, Եէնի-Զարչի փողոց, թիւ 80։ Հիւանդները կ'ընդունի միջօրէի ժամ 1 էն 2, ըստ Եւրոպացւոց. երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանէ հիւանդները։ 54

ՀԱՅ ԹԷՅԱՎԱՃԱՌ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ և Յ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

10 ՃԷԼալ-պէյ խանի տակը 10

ՋԻՆԱՍՏԱՆԻ, ՃԱՎԱՑԻ ԵՒ ՀՈԼԱՆԴԱՑԻ

ԸՆՏԻՐ ԵՒ ԱԻՈՐԻԱՀԱՄ ԹԷՅԵՐ

Վաճառատունս իւր հաստատութենէն ի վեր իւր ուղղութեամբ, պատուաւորութեամբ և անխարդախ գործառնութեամբ ստացած հռչակաւ, թէ գաւառներու մէջ և թէ յատուկ խիստ շատ յանձախոր

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

111

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԻ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,515,542
ՀԱՍՈՑԹ 1888 ՏԱՐԻՈՑ 2,085,347

ՆՕՐԹՀԸԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,581,000
ՀԱՍՈՑԹ 1888 ՏԱՐԻՈՑ 967,900

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած գրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար ձիրեկը ներկայացնել. նաև իրը ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած ՔԱՆԻՆ 17,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼԻՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — ՄԱՐԻԹԱՑՄ — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամադրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիօն խանի անկի նն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երկք Ընկերութեանց

ԿՈՉԿԱԿԱՐ

Նուրը Օսմանիէ մզկիթի դիմաց, չուկային գուռը թիւ 19, և դարձեալ նոյն փողոցին մէջ քիչ մը վերօք իր ժառանգիւղն թիւ 5։

Պատիւ ունիմք ծանուցանել, մեր յարգոյ յաճախորդաց թէ թող չմարուին, ներկայիս իրր ժողովուրդեան օգտակար լինելու պատրաստակամ, կոչկակարաց ոմանց բրած ծանուցումներէն՝ որք կոչկաց ածան վաճառում մը կը յայտարարեն. պէտք է գիտնալ թէ երբէք և ոչ մի արհեստաւոր արժէքաւոր լաւ ապրանք մը, չկրնար վաճառել իւր արժէքէն պակաս, և ոչ մի պարագայի մէջ, ուստի երբ մեր պատուարժան յաճախորդք, ածան կոչիկ գնել կ'ուզեն մենք ևս կրնամք նոցա վաճառած միևնոյն գներով, միևնոյն ֆրանսական ապրանքները կոչիկի վերածել, և վաճառել սա միայն զեկուցանելով, ըստ Թրքական առածին թէ, «հէր տիւքեան քէնտի քիրասը իլէն»։ ուստի թող չմարուի, և ո՛չ մէկը թէ Օսմ. ոսկին 95 գրուշի կրնամ գնել, վասն զի նա միշտ 108 և երբեմն ալ բան մը աւելի կ'արժէ։ զորաւոր փաստ մ'ալ սա է թէ՝ մինչդեռ ֆրանսական բնաւոր ապրանքներ 1 կամ 2 և կամ 5 առ 100 յաւելում գտած են՝ ինչպէ՞ս չինուածն 30 առ 100 զեղչով կը ծախուի՝ երբ նա ըստ առաջնոյն լաւ պատրաստուած լինի։ իրաց այս վիճակին մէջ որոնք որ չուզեն հաւատ ընծայել, իրր փորձ թող գնեն մէկ մէկ զոյգ և ստակնալով, գնահատեն ընտիր ապրանաց ճշմարիտ արժէքն և քաջալերեն ճշմարիտ և բանգէտ արհեստաւորներն։

Զեմք կրնար ուրանալ թէ՝ ասկէ 10—15 տարի յառաջ. Հայոց մէջ երեւելի և արհեստաւոր կոչկակար մը չկար մինչդեռ այսօր, հրապարակի վրայ կան հայ կոչկակարներ, որք պանծանօք կրնամ ըսել թէ գերազանցած են օտար ազգի կոչկակարներն, նա մանաւանդ Յոյներն որոնց յատկացած կը համարուէր սոյն արհեստն՝ ուստի կը հրաւիրեմք հայ երիտասարդութիւնը ակնարկ մը նետել կոչկակարաց դասուն վրայ և փորձով հաստատել թէ հայ կոչկակարք կրնան մրցիլ յունաց հետ, և յետ իմաստասիրելոյ ջանալ քաջալերել իւր ազգի արհեստաւորներն, որպէս զի սոքա ևս աշխատին աւելի ևս ծաղկեցնել արհեստն, և նոր արհեստի դիմող երիտասարդաց կենդանի տիպարներ ըլլան։

Վաճառատանցս մէջ կան, և կը պատրաստուին արանց և կանանց համար ամէն տեսակ կոչիկներ չափաւոր գներով։ 313 1—13

ԼԱ ՌՈՒԱՆԷԶ

LA ROUENNAISE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1837

Կեդրոնատեղի՝ 18, Սէն-Մառք փողոց, Բարիզ

Դրամագլուխ, 4,000,000, Վճարեալ ՔԱՆԻՆԵՐՆ ԻՐՐ 30,000,000

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակս ընդհանուր գործակալութեան, Պալաթիա, Մահմուտիէ փողոց, Թիւ 2, Ճէրէմեան խան, Գամմատցի Պանդային դիմաց։

Ընդհանուր գործակալք բովանդակ Թուրքիոյ և Յունաստանի
ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԻԼԵԱՆ և ԸՆԿ.

166

ՇՈՓԵՆԱՒԱՅԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ
Ն. ԲԱՐԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Մ-ր-ի-ի-ի Ի Բ-ր-ի-ի Դ-ջ- կ-ն-ա-ա-ր-գ-ի-ի-ի